
IZVJEŠTAJ NACIONALNIH DELEGATA HDFRM-A PRI UEMS PRM SEKCIJI I ODBORU ZA MANDATNO RAZDOBLJE 2021. - 2025.

Dana 24. svibnja 2021. god. održana je 1.sjednica novoizabranog UO HDFRM-a na kojoj je, među inim, izabran nacionalni delegat HDFRM-a HLZ-a pri UEMS PRM Sekciji i Odboru:

- doc. dr. Frane Grubišić (nacionalni menadžer pri UEMS PRM Sekciji i Odboru). Dana 2. srpnja 2021. god. na sjednici UO HDFRM-a izabrane su još dvije predstavnice našeg stručnog društva pri UEMS PRM Sekciji i Odboru: izv. prof. dr. Nadica Laktašić Žerjavić (za Sekciju) i prof. dr. Tea Schnurrer-Luke-Vrbanić (za Odbor).

Početak našeg mandata kao nacionalnih delegata HDFRM-a pri UEMS PRM Sekciji i Odboru obilježen je dvjema generalnim skupštinama u hibridnom obliku (rujan 2021. i ožujak 2022.) zbog COVID19 pandemije.

U post-COVID19 pandemijskom razdoblju, a nakon dvogodišnje stanke, 8. rujna 2022. god. održana je Generalna skupština UEMS PRM Sekcije i Odbora (uživo i u hibridnom obliku). Struktura sastanaka UEMS PRM Sekcije i Odbora uključuje radionice.

Radionica Odbora podijeljena je u dva bloka: analiza europskog ispita iz fizikalne medicine i rehabilitacije (broj prijavljenih, ishodi, analiza pitanja po grupama, kontinuirano novačenje iskusnih specijalista u komisiju koja priprema pitanja za ispit), (re)certifikacija trenera, trening centara, kao i tzv. recertification by equivalence. U drugom dijelu radionice raspravljalo se u nekoliko navrata o strateškom dokumentu ETR (engl. Education Training Requirement), koji obuhvaća detaljno

razrađene korake u edukaciji specijalizanata fizikalne medicine i rehabilitacije kroz specifična klinička područja uz definirane vještine, kompetencije i ishode za svako navedeno područje. Glavni koordinator ovog hvalevrijednog projekta je prof. Maria Gabriella Ceravolo. Finalna verzija ETR-a (European Training Requirement) u fizikalnoj i rehabilitacijskoj medicini jednoglasno je prihvaćena 22. 4. 2023. od strane Vijeća UEMS-a. Važno je istaknuti kako je trenutna verzija ETR-a u fizikalnoj i rehabilitacijskoj medicini predstavljena kao ogledni primjer i dokument za ostale specijalizacije.

Nadalje, predstavljaju se i različiti edukativni programi koje Odbor samostalno organizira ili suorganizira uz pomoć ESPRM-a (uz dodatnu financijsku podršku ESPRM-a).

Na radionici UEMS PRM Odbora u Zagrebu 2023. god., Nikolaos Barotsis istaknuo je uključenost Europskog odbora PRM-a u inicijativu ujednačavanja naziva naše specijalnosti. Nedavno su izašle dvije publikacije koje su izdali članovi Izvršnog odbora:

Barotsis N, Oral A, Frischknecht R, Tederko P, Janssen W, Zampolini M. The European Board of Physical and Rehabilitation Medicine perspective on the name of our specialty. *Eur J Phys Rehabil Med.* 2022 Dec;58(6):802-804.

Zampolini M, Treger I, Nulle A, Kiekens C, Aguiar Branco C, Barotsis N, Frischknecht R, Tederko P, Janssen W, Christodoulou N, Oral A. Time to replace the inappropriate old name of Physiotherapy for the medical specialty of Physical and Rehabilitation Medicine in official EU documents. *Eur J Phys Rehabil Med.* 2022 Dec;58(6):799-801.

U pogledu strukture rada Sekcije, ona se isto provodi u dva dijela: PPC (engl. Professional Practice Committee), fokusiran na ključna staleška i profesionalna pitanja, i CAC (engl. Clinical Affair Committee), koji se bavi akreditacijskim programima.

Rad PPC-a obuhvaća sljedeće teme: Book on fields of competences - definiranje tema iz područja fizikalne medicine i rehabilitacije koje se, nakon višemjesečnih priprema, publiciraju kao EBPP (engl. evidence based position paper), Multidisciplinary Joint Committee s vrlo sporim koracima u realizaciji zadanih aktivnosti, rad različitih radnih skupina. Nadalje, predstavljaju se projekti „Cochrane Rehabilitation Action Plan 2022.-2026“, „Living White Book of PRM in Europe“.

Predstavljeni su prijedlozi za UEMS ispitivanja o doktorima u privatnoj praksi i nemedicinskim profesijama (npr. psiholog, logoped....), a u potonjoj radnoj grupi je od 2023. god. i izv. prof. dr. sc. Frane Grubišić. Stalno se naglašava važnost odnosa, kako s doktorima drugih specijalnosti tako i s drugim suradnicima u rehabilitacijskom procesu. Ključna je odluka nadležnih tijela, ministarstva, komore i drugih, dok mi liječnici specijalisti trebamo nastojati naglašavati našu važnost i kompetencije, a UEMS PRM Sekcija i Odbor trebaju u tom smislu trebaju biti što aktivniji, kao i u promjeni imena specijalizacije „fizioterapija“ u „fizikalna i rehabilitacijska medicina“ (aneks 5 dokumenta „Directive of Professional Recognition of qualification (2005/36/EC)“). Upravo je ova zadnja točka bila zastupljena na posljednjim sastancima u Ljubljani i Palangi (tokom 2024. god.), gdje je nekoliko delegata prikazalo kako fizioterapeuti postaju sve samostalniji i

preuzimaju neke kompetencije za koje se smatra da su u krugu djelovanja specijalistae FRM-a (npr. Poljska, Rumunjska).

Na sastanku UEMS PRM Sekcije u travnju 2024. god. u Ljubljani raspravljena je i tema promjene imena naše specijalizacije u direktivi 2005/36/EC. Nikos Barotsis je izvijestio da se o ovoj temi raspravljalo i unutar UEMS-a, a imenovan je i član grupe pri Europskoj komisiji i drugim europskim tijelima koji bi pratio eventualni napredak u pregovorima. U istim je institucijama rečeno kako nema potrebe za promjenom navedene EU direktive jer nije uložena nikakav prigovor.

Međutim, to nije točno. Bivši predsjednik UEMS PRM Sekcije i Odbora, Nicolas Christodoulou, pisanim je putem uputio žalbu, uz poduzete određene pravne aktivnosti u Bruxellesu. Čini se, po svemu, kako je promjena direktive dugotrajan i mukotrpan put i svaka bi zemlja članica trebala putem svojih institucija i zastupnika u EU parlamentu pokrenuti ovo pitanje. Pričekat će se ishod izbora za EU parlament pa će se pokušati u jesenskom periodu ponovno aktivirati ova tema.

Da pohvalimo i angažman naših kolega. Dovršen je i publiciran članak o prijevodima ICF-rehabilitacijskog seta „Development of simple descriptions of the ICF Generic-30 Set in diverse languages: Laying the foundation for an ICF-based clinical tool for Europe“. Koautori su naši članovi, Simeon Grazio, Saša Moslavac, Tea Schnurrer-Luke-Vrbanić i Tonko Vlasković.

„Individual rehabilitation project“ je pilot-projekt koji je predstavio Mauro Zampolini. Radi se o trećem, zadnjem stupnju rehabilitacije. Plan takvog individualnog rehabilitacijskog programa temelji se na timskom radu, koji uključuje medicinski program, fizioterapijski program, program radne terapije, logopedski program, neuropsihološki program i program medicinskih sestara. U razvoju standarda za individualni rehabilitacijski program, objavljen je opći članak, a u pripremi je rad o metodologiji. Sljedeći bi korak bio pilot-projekt u zemljama koje to žele provesti. Aktivnosti u vezi telerehabilitacije i digitalnog zdravlja fokusirane su na ispitivanje o telerehabilitaciji među specijalistima FRM-a u Europi. Završen je i „Telerehabilitation evidence-based position paper“. Dio je to kooperativnih aktivnosti koje promovira UEMS-PRM, a ostali segmenti su: standardi u rehabilitaciji, okviri tipova rehabilitacijskih sustava, lista za kliničku ocjenu (CLAS) i individualni rehabilitacijski plan.

Na razini UEMS, postoje tzv. tematske federacije (engl. Thematic Federation): Medical Ethics (ostaje pitanje cilja i djelokruga rada, vidljiva je potreba da se napiše knjiga

„Medicinska etika“ za studente medicine, postoji suradnja ove federacije sa European Academy of PRM), Gender, Diversity and Inclusivity (potrebno je definirati ciljeve i plan aktivnosti ove skupine, rasprava se vodi oko teme spola i spolne jednakosti na radnom mjestu zdravstvenih djelatnika, predloženo je da se uključi i problem osoba s onesposobljenošću u kontekstu jednakosti i uključivosti) i Green and Sustainable Practice.

Uz aktivnosti radnih grupa, ovdje bismo izdvojili i aktivnosti koje je koordinator grupe za užu specijalizacije Frane Grubišić pokrenuo na sastancima u Bukureštu 2022. god. i u Zagrebu 2023. god. Vezano uz temu „UEMS PRM Survey: Subspecialities in PRM“, Frane Grubišić je upoznao sve delegate s rezultatima ovog istraživanja. Nakon uvida u rezultate i određene napomene i objašnjenja, konsenzus je kako je specijalizacija iz fizikalne medicine i rehabilitacije obavezna i kako ona predstavlja jedini temelj na kojoj se gradi razvoj subspecijalizacije (tek nakon završene specijalizacije). Nadalje, ostaje i pitanje definicije pojma subspecijalizacije (razlika u percepciji, pa time i definiciji) u pojedinim evropskim zemljama, te pitanje definicije kompetencija i kvalifikacija. Preporučeno je da se ne koristi pojam subspecijalizacija, nego umjesto njega „kvalifikacija u... (određenom području)“ ili „akreditacijsko područje“.

Na sastanku u Rigi u rujnu 2023. god., a vezano uz temu „UEMS PRM Survey: Subspecialities in PRM“, Frane Grubišić je upoznao sve delegate s rezultatima druge faze ovog istraživanja koje je obuhvatilo pitanja vezana uz terminologiju (subspecialty, accreditation area, training), dužinu postoji priznata kvalifikacije subspecijalizacije iz FRM-a, veliki dio sudionika preferira termin subspecijalizacije i da bi njeno trajanje trebalo biti 18-24 mjeseca. Naglašena je i potencijalna uloga UEMS PRM Sekcije s potrebom upućivanja argumentiranog dopisa prema višoj instanci Vijeća UEMS-a. I dalje postoje određene dvojbe/nejasnoće, npr. koji bi bio optimalni zakonski okvir u slučaju odobravanja ovakvih programa. Ova tema zahtijeva daljnju raspravu, te je potrebno kreiranje općeg hodograma koji bi se koristio kao dokument u razgovorima ili pregovorima sa zdravstvenim sustavom u svim zemljama.

Na sastancima u Ljubljani i Palangi, a vezano uz radnu skupinu na temu „Subspecialities in PRM“, izv. prof. dr. sc. Frane Grubišić izvijestio je kako nije bilo novih aktivnosti i istaknuo je problem manjka zainteresiranih specijalista u ovoj radnoj skupini, kao i o problemu nepoznavanja zakonskih akata vezanih uz užu specijalizacije (kod pojedinih delegata unutar Sekcije). Rad na ovoj temi se nastavlja iako se stekao dojam da ova tema trenutno nije u prioritetu rada Vijeća UEMS-a. Kratko se diskutiralo i o samom

terminu, uža specijalizacija, akreditacijsko područje ili tzv. professional development module(s).

Working Group on a Living White Book of PRM in Europe (koordinator Stefano Negrini) – predloženo je da se Bijela knjiga fizikalne i rehabilitacijske medicine (White Book on PRM in Europe) pretvori u tzv. živi dokument, u čijoj bi izradi sudjelovala grupa stručnjaka unutar UEMS PRM Sekcije i Odbora, a pozvao bi se i ESPRM i European Academy of PRM da se priključe ovoj inicijativi.

Delegati HDFRM-a HLZ-a pri UEMS PRM Sekciji i Odboru

Izv. prof. dr. sc. Nadica Laktašić Žerjavić

Izv. prof. dr. sc. Frane Grubišić

Prof. dr. sc. Tea Schnurrer Luke-Vrbanić

Zagreb, 17. 3. 2025.